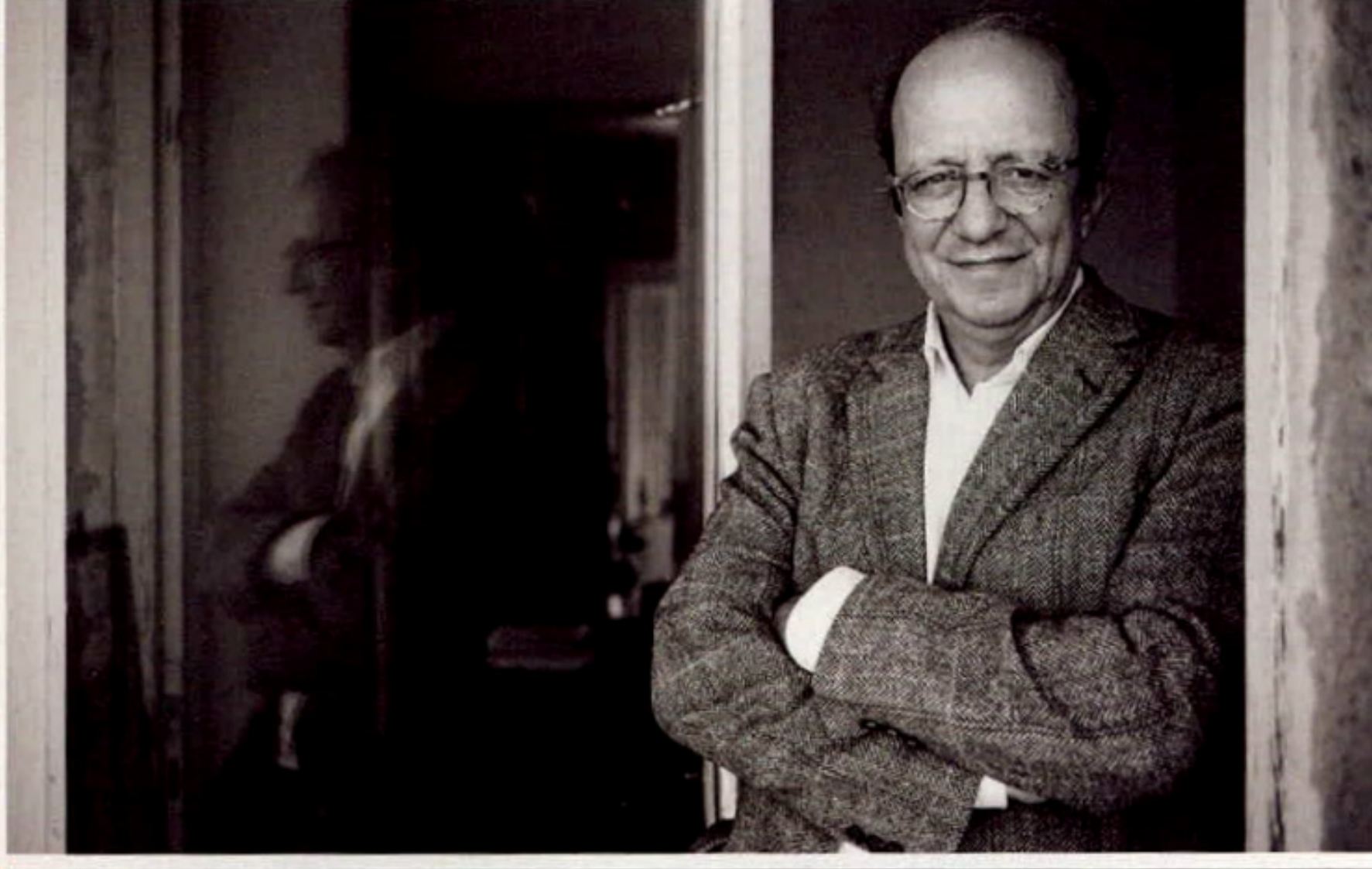

Kitap

kilo almış, uçmayı falan unutmış oralarda yürüyerek dolaşır dururdu. Böyle bir hikâye anlattığında insanlar bunun gerçek olamayacağını düşünüyor ama gerçek. İstanbul bu tür hikâyelerle dolu.

‘Bizim Tombiş Fıyonk Makarnayı Çok Seviyor’, ‘Tombiş Kitaplar’ serisinin üçüncü kitabı. ‘Gülümseten Öyküler’den farklı ne var bu öykülerde?

Tombiş serisi daha küçük çocuklar için. Çok meraklı, çok hayal kuran, heyecanlı bir çocukla olaylara çok daha rasyonel, biraz daha sakin bakan bir çocuk arasındaki mizah dolu öyküler. Çocuklardan, daha heyecanlı olan Memo, sahilde bir taş bulduğunda bile “Bak ne kadar ilginç bir taş.” diye heyecanlanıyor. Tombiş ise “Hayır o alelade bir taş.” gibi cevaplar veriyor. Tombiş, büyüyünce ne olmak istiyorsun sorusuna “Reçel yarışmasında ikinci olmak istiyorum. İnsan daha başka ne ister ki hayattan.” diye cevap veren bir çocuk. Onun hayata karşı bu rasyonel yaklaşımı bizim de biraz durup düşünmemizi sağlıyor. Ufak yaş çocuklarının bambaşka bir dünyası var ve çok çabuk ilişki kurabiliyorlar bu kitaplarla.

Kitaplarınızın hayranı olan bir sürü yetişkin de var. Bunu neye bağlamak gerek peki?

Ben hikâyelerimi sadece çocukların değil büyüklerin de okuması için yazıyorum. Büyüklerin de zevk almadığı bir çocuk kitabı bence başarılı değildir. Çünkü çocuk

kitapları yetişkin ve çocuk arasında bir köprü oluşturuyor. Okul öncesi kitaplarda daha çok olan bir şey bu. Bu kitaplar daha çok oyuncak gibi oluyor. Çocuk örneğin, ‘Yüksek Tansiyonlu Çınar Ağacı’ nı ya da ‘Rüzgarın Üzerindeki Şehir’ i 100 kere falan okutuyor büyüğüne. Bunun için büyüğün de zevk alacağı bir hikâye olması gerek. “Yahu bu ne saçma bir hikâye.” dememesi lazım. Bu köprü çocuk okuma-yazma öğrendikten sonra genelde kopuyor. Çocuk ile ebeveyn, abi ve teyze arasındaki ilk ve son entelektüel beraberlik de bu yaşlarda, üç-altı yaş arasında

“Martı artık çok kilo almış, uçmayı falan unutmış oralarda yürüyerek dolaşır dururdu. Böyle bir hikâye anlattığında insanlar bunun gerçek olmayacağını düşünüyor ama gerçek. İstanbul bu tür hikâyelerle dolu.”

hikâyesinde, evinde vapur yapan çocuk gibi evinde bir gemi inşa eden, mahalleli tarafından deli olduğu söylenen bir adamın hikâyesine tanık olmuştum. Gemiye evden çıkarabilmek için evi yıkmak zorunda kalmışlardı. Ya da ‘Galata’nın Tembel Martısı’. Hakikaten öyle bir martı vardı, ben tanıştım onunla. Yalnız Galata’da değil Cihangir’deydi. Adamın biri Cihangir’de terk edilmiş bir arabayı işgal edip, çiçekçiye dönüştürmüş orada çiçek satıyordu yıllardır. O martı da hep oradaydı, adam martıyı beslerdi sürekli. Öyle ki martı artık çok

Behiç Ak’ın kışkırtan İstanbul’u

Behiç Ak, İstanbul sokaklarını, o sokaklarda yaşayan sıradan insanların sıra dışı hayatlarını yıllardır güçlü bir mizahla anlatıyor. Çocuk edebiyatından tiyatro oyunlarına, 30 yıldır neredeyse her gün yayınlanan bant karikatürlerinden mimarlık geçmişine çok yönlü bir sanat hayatı onunki... **Seçil Epik, Behiç Ak’la Ada-Galata-Moda üçgeninde geçen hayatı, çocuklar ve hikâyeler üzerine konuştu.**

Özellikle ‘Gülümseten Öyküler’ serisinde ‘Galata’nın Tembel Martısı’ olsun ‘Vapurları Seven Çocuk’ olsun, hep bir sosyal sorumluluk duygusu var aktarılan. Bu hikâyeler İstanbullu bir çocuğun hayatına hangi yönleriyle dokunuyor?

Sosyal sorumluluğun hayatın içinde bir hikâye konusu olabileceğini düşünüyorum. Birçok şey konuşuyoruz ama bunlar çocuk kitaplarına giriyor. Tiyatro oyunlarımda da böyle, hikâye anlatan insanların hikâyesini yapmak... Çocuklar da bir hikâye anlatıyor. Bir şeyler üzerine fikri olan insanların hikâyesini anlatmak istedim. İnsanların artık birbiriyle çelişen bir sürü fikirleri var. Ben hikâye veya oyunlarımda bu fikirlerin konuşulmasına izin veriyorum. Günümüzde yaşadığımız problemlerin hikâyeye girmesini sağlıyorum. Çocuk da bu problematiğin bir parçası oluyor, çözüm üretiyor. Bütün bu öyküler aslında hayatın kendisinden çıkıyor. Mesela ‘Vapurları Seven Çocuk’

142 www.timeoutistanbul.com Mayıs 2014

Kitap

oluyor doğal olarak. Büyüklerin de zevk alacağı hikâyeler olmasının bir sebebi de hikâyelerin kahramanlarının sadece çocuklar değil büyükler de olması. Benim hikâyelerimde sadece çocuklar olmuyor, hikâye anlatan kişi bir tamirci ya da bir gemi kaptanı da olabilir.

Günümüzde çocuk yetiştirmek de daha özenli, hatta biraz da takıntılı bir hal aldı. Bunu nasıl görüyorsunuz bir çocuk edebiyatı yazarı olarak?

Günümüzde çocuklara proje olarak bakılıyor. Çocuk projem var deniyor. Çocuk doğuyor, iyi bir okula gönderiliyor, piyano dersi alıyor, yüzme kursuna gidiyor. Çocuğu bir proje gibi ele alıyorsun. Ona belli bir yatırım yapılıyor. Proje hayatın her alanında ve artık yapacağımız işi proje olarak sunmak onu meşrulaştırıyor. Bundan biraz kaçmak gerektiğini düşünüyorum. Oysaki proje kavramı yaratıcı bir şey değil. Daha endüstriyel bir dünyaya ait bir kavram.

Mimarlık eğitimi almış olmanız hikâyeciliğinizi, sanatınızı nasıl etkiledi?

Mimarlık eğitiminden biraz kaçmaya çalıştım ben. Mimarlık eğitimim bana sanatın içinde ne olmaması gerektiğini gösterdi. Edebiyatta tasarlanmış olanı sevedim hiç. Bir hikâye, bir roman okurken de böyle. Ne kadar usta bir yazar yazarsa yazsın bir proje gibi görülüp tasarlanan hikâyelerden hoşlanmıyorum. Sanatta önce bir şeyleri tasarların ama o realize olduğunda bambaşka bir yöne gider. Edebiyat üzerinden düşünürsek bir karakteri kafanda oluşturursun ama o hikâyenin belli bir yerinden sonra bambaşka bir karaktere bürünür. Mimaride ise böyle değildir, baştan sona tasarladığın haline sadık kalırsın. Son yıllarda tasarım sanat yerine geçirilmeye çalışılıyor ama tasarım sanat gibi değil, o işlevsel bir şey daha çok.

Moda-Ada-Galata üçgeni, İstanbul’un birbirinden silüet olarak farklı yerlerinde yaşamak hikâyelere nasıl yansıyor? Buralardaki yüzler, insan hikâyeleri ne gibi farklılıklar gösteriyor?

İstanbul da Londra gibi aslında küçük küçük şehirlerin birleşiminden oluşan bir megapol. Sultanahmet’e gittiğin zaman Konstantinopolis’e geçiyorsun. Galata ise Cenevizlilerin kurduğu bir şehir. Ben hayatımda en kozmopolit ve aykırı insanlarla Galata’da tanıştım. Çünkü burası İstanbul’un liman şehri. Gemiler buraya yanaştığı için çok dışa açık ve kural dışı şeylerin de yapıldığı yer. Burada yaşayan insanların da kural

dışı olması olağan bir şey. Ama buralar özellikle Menderes döneminden sonra meydanların yok edildiği, şehrin daha çok koridorlaştırdığı yerlere dönüştürüldü. Bu durum hem Karaköy hem de Galata için geçerli. Kadıköy’e geçtiğinizde ise bambaşka bir doku ile karşılaşıyorsunuz. İnsan tipolojileri de değişiyor. Kadıköy buraya yerleşen insanlar kentli yapıyor. Benim de çocukluğum orada geçti. Bir kadın meyhaneye yalnız başına gidebilir mi gidemez mi? Bu Kadıköy’de bir tartışma konusu bile değildir. İstanbul giderek bir megapole dönüşüyor. São Paulo, Bombay gibi. Aynı kuşak üzerinde gibidir bu şehirler. Fakat İstanbul nedense bu şehirlerle karşılaştırıldığında daha güvenli. Çok büyük megapoller bunlar ve İstanbul buralara göre sınıf farklılıklarının da daha az görüldüğü bir şehir. Bu belki de birçok yerde hâlâ mahalle kültürünün devam ediyor olmasıyla ilgili...

İstanbul’daki kentsel dönüşüm projeleri sizce nasıl etkiliyor kenti? Mimarlık eğitimi almış, hikâyelerinin neredeyse hepsi İstanbul’dan beslenen bir yazar olarak nasıl görüyorsunuz bu değişimleri?

Bütün dünyada 1965-80 yılları arasında yapılan çok demokratik kent projeleri vardı. Bunlardan ilki Bologna’da yapıldı örneğin. Rotterdam, Kreuzberg gibi şehirlerde de yapıldı sonradan bu tarz dönüşümler. Bologna’da da Tarlabası’nda ve Sulukule’de olduğu gibi tarihi sayılabilecek binaların olduğu bir yerleşim yeri oldu. Orada yaşayan

insanlar yerlerinden edilmedi, kendilerine yardım edecek mimarlarla iş birliği yapılarak kendi evlerini yeniden yapmaları sağlandı. Hatta karşılıksız kredi de verilerek bir dönüşüm projesi yapıldı ve bu bütün Avrupa’ya örnek oldu. Hem insanlar kendi yaşam kalitelerini yükselttiler hem de kentin silüeti yenilenmiş oldu. Örneğin Tarlabası Projesi, orada yaşayan insanlar içine dahil edilerek hayata geçirilen bir proje olsaydı sonuçları çok daha farklı olurdu. Oysa yaşadığımız durumda oradaki insanları şehrin dışına atılması gereken bir çöp gibi gördüler. Üstelik dünyada bu şekilde yapılan kentsel dönüşüm projeleri sonrası yapılan araştırmalara göre, ileride kendi sakinleri yerinden edilerek belli bir kesimin yerleştirildiği bu tür bölgelerde suç oranında bir artış gözleniyor.

Behiç Ak - Bizim Tombiş Fıyonk Makarnayı Çok Seviyor
Günişiği Kitaplığı/Tombiş Kitaplar, 56 sayfa

BEHİÇ AK PORTRESİ

Karikatürler

30 yıldır bant karikatürleri çiziyor Behiç Ak. Tüm bu çalışmalarından seçilen 120 karikatürü iki albüme topladı. Karikatürleri, tıpkı kitapları gibi öncelikli olarak çocuklara ve büyüklere hitap ediyor. Çevre duyarlılığı, arkadaşlık, özgürlük gibi çocuklara aşılanması gereken ne varsa mizahi bir dille anlatılıyor. Yazanın da dediği gibi özellikle eğitim amacıyla çizilmeyen karikatürler ve bu amaç uğruna yazılmayan öyküler çocukları eğitimin, onlara bilgin kazandırmanın en eğlenceli yolu.

Japonya macerası

Behiç Ak Japonya’da en çok kitabı basılan Türk yazar unvanına sahip. Japon çocuklara başka kültürleri de öğretmek adına yapılan bu girişim sayesinde Ak her öyküsünde onlara sokakları, kedileri, martıları, vapurları ve hayatın içinden detaylarla İstanbul’u aktarıyor. Yazanın atölyesinde kitaplarını okumuş Japon çocuklardan ulaşılmış binlerce mektup var.

Tiyatro oyunları

Behiç Ak, sadece öyküleri ve karikatürleri ile değil oyun yazarlığı ile de sevilen bir isim. Yazanın ‘Newton Bilgisayardan Ne Anlar’, ‘Benim Küçük Global Köyüm’, ‘İmaj Katili’, ‘Fay Hattı’, ‘Tek Kışık Şehir’, ‘Hastane’ gibi oyunları neredeyse her yıl farklı bir tiyatro ekibi tarafından sahneleniyor. Özellikle günümüzde aynıkların artması nedeniyle olsa gerek -en azından yazar böyle düşünüyor- ‘Aynlık’ adlı oyunu her yıl mutlaka sahnelenir hale gelmiş.

144 www.timeoutistanbul.com Mayıs 2014